

ШЫФР _____

КОМПЛЕКСНАЯ РАБОТА ПА БЕЛАРУКАЙ МОВЕ І ЛІТАРАТУРЫ 7 КЛАС

Заданне 1. Прачытайце тэкст. Знайдзіце словы з арфаграфічнымі памылкамі. Выпішыце іх у табліцу і растлумачце правапіс.

Нядаўна яшчэ тут шумела залатым калоссем збажына, а над ёй, у шырокім блакіце неба, незмоўклымі званочкамі ліліся песні вясновых жаўрукоў.

У канцы лета жыта зжалі і па ўсім полі паставілі залацістыя сцірты духмянай саломы.

У адно вераснёўскае ранне ўвесь ржэўнік раптам застракацеў рамонкам. Яго столькі тут закрасавала, што поле зрабілася белае.

Летам густая збажына ўсё цяпло забірала, недаючы кветкам падняць да сонца свае белыя галоўкі. Цяпер жа рамонкі дружна застракацелі на пачэрнелым ржэўніку.

Слова з арфагр. памылкай	Нарматыўнае напісанне	Правіла
--------------------------	-----------------------	---------

Заданне 2. Падкрэсліце словы, у якіх літары е, ё, я абазначаюць галосны гук і мяккасць папярэдняга зычнага

Вясёлка, Янка, пад'ём, копія, з'ездзіць, жыццё, сняданак, шчаўё, маянэз, клёцкі, ежа, аб'ехаць, бліны, Праметэй.

Заданне 3. З улікам асаблівасці словаўтварэння ў кожным радзе знайдзіце чацвёртае “лішняе”. Абгрунтуйце свой выбар.

1. Драбніца, кісліца, сальніца, цяпліца.
2. Падгалосак, падзагалолак, падлесак, падпасак.
3. Громаадвод, законапраект, лесастэп, торфабрыкет.
4. Безаблічны, безбілетны, бездакорны, бездухоўны.
5. Аб'ездзіць, абкасіць, абмакнуць, абмежаваць.

Заданне 4. Замест назоўнікаў, змешчаных у дужках, запішыце ўтвораныя ад іх прыналежныя прыметнікі.

1. Галінку ўсцешыў (святкроў) → _____ падарунак.

2. Я толькі дзіву даваўся, куды падзявалася (старшыня) _____

_____ высакамернасць. 3. (Суддзя) _____

_____ рашэнне збянтэжыла хлопца. 4. На сустрэчу

з кіраўніком фірмы прыйшлі (цётка) _____ унук

Валодзя і (санітарыя) _____ Пецька.

Заданне 5. Запішыце 8 складаных назоўнікаў мужчынскага роду, першая частка якіх АДНА-. Патлумачце іх значэнне.

Заданне 6. Перакладзіце рускамоўныя словазлучэнні на беларускую мову такім чынам, каб дзеясловы ў беларускамоўных адпаведніках не паўтараліся.

Запішыце.

Устроить встречу _____

Устроить свадьбу _____

Устроить скандал _____

Устроить семейную жизнь _____

Устроить комнату _____

Заданне 7. Утварыце ад дзеясловаў дзеепрыметнікі залежнага і незалежнага стану, а таксама адпаведныя дзеепрыслоўі. Абзначце суфіксы.

Прынесці _____

Абклеіць _____

Прыдбаць _____

Вываляць _____
Зжаць _____
Змалоць _____
Зазелянець _____
Пазычыць _____

Заданне 8. Вывзначыць сінтаксічную ролю неазначальнай формы дзеяслова ў сказах (падкрэсліце).

1. Няхай паслужыць мне здароўе, як пілігрыму кій дарожны.
2. Камандзір перадаў загад спыніцца.
3. Трымаць сябе ў руках заўсёды нялёгка.
4. Брат летам паедзе паступаць у палітэхнічную акадэмію.
5. Лясныя рэкі вучылі плаваць, а лес карміў нас, сушыў анучы.

Заданне 9. Запішыце, з якім значэннем ужываюцца прыведзеныя ўстойлівыя выразы ў сучаснай моўнай практыцы.

1. Сіняя птушка _____
2. Сляпое кацяня _____
3. Сонная цяцера _____
4. Стары воўк _____
5. Стрэляная птушка _____
6. Стрэляць з гарматы па вераб'ях _____

Заданне 10. Прааналізуйце словы і выявіце сярод іх сінанімічныя пары.

Запішыце гэтыя пары ў табліцу.

Дэфект, узор, карэкцыя, іспалін, аварыя, выстава, волат, аморфны, апафеоз, загана, грандыёзны, здарэнне, услаўленне, выслоўе, велічны, расплывісты, вернісаж, выпраўленне, афарызм, эталон.

Заданне 11. Сярод прыведзеных літаратуразнаўчых тэрмінаў падкрэсліце патрэбныя.

Да тропай адносяцца: агнонімы, аксюмараны, эпітэты, алагізмы, параўнанні, антытэзы, сінанімы, амонімы, метаніміі, антонімы, паранімы, перыфразы, гіпербалы, гукаперайманні, метатэзы, таўталогіі, літоты, афрыкаты, асіміляцыі, працяжнікі, іроніі, каламбурны, прыдаткі, экзатызмы, эўфемізмы.

Заданне 12. Вывзначце выяўленчыя сродкі мовы.

Ўюцца змейкай срабрыстай дарожкі,
Брызгі золата ў небе блішчаць,
І маркотныя месяца рожкі
Праз марозную мглу зіхацяць. М.Багдановіч. Зімовая дарога.

№ задання	Бал	Атрыманы бал
1	8	
2	3	
3	10	
4	5	
5	16	
6	5	
7	8	
8	5	
9	12	
10	10	
11	7	
12	12	
Мінус за памылкі		
Усяго:	101	

Старшыня камісіі:

Члены камісіі:

КОМПЛЕКСНАЯ РАБОТА ПА БЕЛАРУКАЙ МОВЕ І ЛІТАРАТУРЫ 7 КЛАС

26.03.2013г.

Даведкі

1.

Слова з арфаграфічнай памылкай	Нарматыўнае напісанне	Правіла
незмоўклымі	нязмоўклымі	У першым складзе перад націскам у словах славянскага паходжання пішацца літара я.
ржэўнік	іржэўнік	Прыстаўная літара і пішацца перад збегам зычных, першы з якіх р, калі папярэдняе слова заканчваецца на зычны гук.
недаючы	не даючы	Часціца не пішацца з дзеепрыслоўямі асобна.
пачэрнелым	пачарнелым	Не пад націскам у словах славянскага паходжання замест о, э заўсёды пішацца а. Правіла “акання”.

(1бал за выпраўленне + 1 бал за правіла)

Максімальны бал – 8балаў

2. Вясёлка, жыццё, сняданак, клёцкі, бліны, Праметэй.

Максімальны бал – 3 балы

3. Сальніца: утворана пры дапамозе суфікса –**ніц** –, а астатнія – суфікса –**іц** –.

Падзагалавак: утворана прыставачным спосабам, іншыя – прыставачна-суфіксальным.

Громаадвод: утворана шляхам асноваскладання і нулявога суфікса (гром адводзіць), іншыя – шляхам асноваскладання.

Бездухоўны: утворана прыставачным спосабам, іншыя – прыставачна-суфіксальным.

Абмежаваць: утворана прыставачна-суфіксальным спосабам, іншыя – прыставачным.

(1 бал за слова+ 1бал за тлумачэнне= 10 балаў)

Максімальны бал – 10 балаў

4. 1. Галінку ўсцешыў (святкроў) → святкроўін падарунак 2. Я толькі дзіву даваўся, куды падзявалася (старшыня) → старшынёва высакамернасць. 3. (Суддзя) → Суддзёва (судзейскае) рашэнне збянтэжыла хлопца. 4. На сустрэчу з кіраўніком фірмы прыйшлі (цётка) → цётчын унук Валодзя і (санітарыха) → санітарышын Пецька.

(1бал за кожнае слова)

Максімальны бал – 5 балаў

5.

1.	аднаасобнік	селянін, які мае асобную, самастойную гаспадарку і з 'яўляецца членам сельскагаспадарчай арцелі;
2.	аднаверац (кніжн)	чалавек адной з кім-небудзь рэлігіі, веры;
3.	аднавясковец	жыхар або ураджэнец вёскі ў дачыненні да каго-небудзь гэтай вёскі
4.	аднагодак (разм.)	равеснік;
5.	аднадумец (аднадумнік)	аднамыснік;
6.	аднакашнік (разм.)	таварыш па вучобе, па выхаванні;
7.	аднакласнік	вучань таго ж класа, у якім хто-небудзь вучыўся або вучыцца;
8.	аднаклубнік	той, хто належыць да таго самага клуба, таварыст;
9.	аднакурснік	той, хто вучыўся або вучыцца на адным курсе з кім-н;
10.	адналетнік	аднагадовая расліна;
11.	адналюб	чалавек, які ўсё жыццё верны адной сваёй любові;
12.	аднапалчанін	той, хто служыць або служыў у адным палку з кім-н;
13.	аднатомнік	днатомнае выданне;
14.	аднасяльчанін	аднаселец.

(1бал за кожны складаны назоўнік +1бал за тлумачэнне)
Максімальны бал – 16 балаў (калі ўтворана 8 складаных назоўнікаў)

6.

устроить встречу	арганізаваць (наладзіць) сустрэчу
устроить свадьбу	справіць вяселле
устроить скандал	учыніць скандал
устроить семейную жизнь	наладзіць сямейнае жыццё
устроить комнату	упарадкаваць пакой

(1 бал за правільны адказ)
Максімальны бал – 5 балаў

7. Прынесці – прынесены, прынёсшы.- 0,5б. +0,5б. = 1бал

Абклеіць – абклеены, абклеіўшы.

Прыдбаць – прыдбаны, прыдбаўшы.

Вызваляць – вызвалены, вызваляючы.

Зжаць – жаты, зжаўшы.

Змалоць – змолаты, змалоўшы.

Зазелянець – зазелянелы, зазелянеўшы.

Пазычыць – пазычаны, пазычыўшы.

Максімальны бал – 8 балаў

8. Вызначыць сінтаксічную ролю неазначальнай формы дзеяслова ў сказах.

Адказы 1Выказнік. 2Азначэнне. 3Дзейнік. 4.Акалічнасць. 5Дапаўненне.

(1 бал за кожны правільны адказ)

Максімальны бал – 5 балаў

9.

1.	Сіняя птушка	Сімвал шчасця; тое, што ўвасабляе для кагосьці найвышэйшае шчасце.
2.	Сляпое кацяня	Чалавек, які не разбіраецца ў тым, што адбываецца ў наваколлі.
3.	Сонная цяцера	Чалавек, які вельмі любіць паспаць; соня.
4.	Стары воўк	Вельмі вопытны, спрактыкаваны чалавек.
5.	Стрэльная птушка	Вельмі вопытны, спрактыкаваны чалавек.

6.	Страляць з гарматы па вераб’ях	Траціць шмат сіл, сродкаў на дробязі.
----	--------------------------------	---------------------------------------

(2балы за правільнае тлумачэнне)

Максімальны бал – 12балаў

10.

Сінонімы		Сінонімы	
Дэфект	загана	Карэкцыя	выпраўленне
Аварыя	здарэнне	Іспалін	волат
Грандыёзны	велічны	Афарызм	выслоўе
Апафеоз	услаўленне	Вернісаж	выстава
Аморфны	распывісты	Эталон	узор

(1бал за кожную правільную пару)

Максімальны бал – 10 балаў

11. Да тропай адносяцца: агнонімы, аксюмараны, эпітэты, алагізмы, алегорыі, параўнанні, антытэзы, сінонімы, амонімы, метаніміі, антонімы, паронімы, перыфразы, гіпербалы, гукаперайманні, метатэзы, таўталогіі, літоты, афрыкаты, асіміляцыі, працяжнікі, іроніі, каламбуры, прыдаткі, экзатызмы, эўфемізмы.

(1бал за кожны правільны адказ, -1бал за памылку)

Максімальны бал – 7 балаў

12. Уюцца змейкай срабрыстай дарожкі – параўнанне; брызгі золата – перыфраз; маркотная рожкі – эпітэт; месяца рожкі – метафара; рожкі зіхацяць – метафара; марозная імгла – эпітэт.

1 бал за выпісаны прыклад = 1бал за тлумачэнне)

Максімальны бал – 12 балаў

КРЫТЭРЫІ АЦЭНКІ
Комплекснай работы 7 клас

заданне	Бал	Заўвагі для журы
1	8	<p><i>Калі вучнем пры выкананні заданняў дапушчаны памылкі ва ўласным тэксце, то патрэбна адняць балы ад агульнай сумы атрыманых за ўсю работу балаў: за арфаграфічную – мінус 0, 5б.; за пунктуацыйную ці граматычную – мінус 0,25 б. У пратаколе, пад колькасцю балаў, указаць балы мінус і запісаць атрыманую колькасць балаў за работу.</i></p>
2	3	
3	10	
4	5	
5	16	
6	5	
7	8	
8	5	
9	12	
10	10	
11	7	
12	12	
мінус памылкі		
Усяго:	101	